

Hlbinná ekológia

Hlbinná ekológia - „deep ecology“ - (niektorí autori používajú termín hlboká ekológia) predstavuje myšlienkový smer, ktorého zástancovia sa od 60. rokov organizovane pokúšajú čeliť prehľbujúcej sa environmentálnej kríze. Vyžadujú hlboké rešpektovanie prírody posilnené predstavou, že každé stvorenie má svoju vnútornú alebo vrodenu hodnotu. „Podstata hlbinej ekológie“, podľa jej zakladateľa Arne Naessa „spočíva v kladení si hlbších otázok“. Prídavné meno „hlbinná“ zdôrazňuje, že sa pýtame „prečo“ a „ako“ tam, kde sa ostatní nepýtajú. Napríklad ekológia ako veda sa nepýta, aký druh spoločnosti by najlepšie vyhovoval zachovaniu určitého ekosystému. Takéto otázky sa považujú za záležitosť... politiky, etiky. Kým sa budú ekológovia úzko držať svojho odboru, tieto otázky si nepoložia. V súčasnosti treba intenzívne rozvíjať ekologické myslenie, nazývané ekosofia. Ekosofia alebo hlbinná ekológia teda znamená presun pozornosti od racionalistickej vedy k múdrosti“ (1982).

Podľa ďalšieho významného predstaviteľa tohto myšlienkového smeru - Johna Seeda - skúma hlbinná ekológia základné východiská a hodnoty

súčasnej civilizácie. Len úplná revolúcia v ľudskom vedomí môže pomôcť zachovať tie systémy, ktoré podmieňujú život na našej planéte. Človek sa musí naučiť „nechať bytosti žiť“, umožniť iným druhom, aby naplňali svoje evolučné určenie, nechciet nad nimi panovať.

Skromný ponor do problematiky hlbinej ekológie predstavila konferencia Národného osvetového centra, Česko-Slovenskej spoločnosti pre životné prostredie a spoločnosti Humanita a zdravie pre všetkých, ktorá sa za účasti odborníkov - filozofov, ekológov, sociológov, teológov, pedagógov a zástupcov ďalších vedných disciplín uskutočnila 25.-26. 11. 1993 v Žiline. Spoluorganizátormi konferencie boli Regionálne kultúrne stredisko v Žiline, Sekretariát EKOTOPFILMu Bratislava, Nadácia ECOMENIUS a Odborový dom kultúry v Žiline.

Priblíženie širokého myšlienkového diapazónu hlbinej ekológie si vyžaduje multi i interdisciplinárny prístup, čo si uvedomovali aj organizátori tohto podujatia. Svedčili o tom aj jednotlivé príspevky, ktoré by sme

mohli pri troche „odbornej benevolencie“ zhrnúť do niekoľkých blokov. *Filozofický blok* predstavovali referáty F. Mihinu - Ekologický humanizmus v zrkadle filozofie, E. Smolkovej - Deep ecology ako špecifický myšlienkový potenciál, J. Šmajsa - K problému entológie kultúry, V. Lešku - Filozofia a panský pomer k prírode, D. Sisákovéj - Hlbinná ekológia - obrat vo filozofickej antropológii?, P. Krchnáka - Ekologizácia ako humanizácia, J. Tazberika - Formy racionality a ekológia, S. Uhrína - K niektorým filozofickým otázkam hlbinej ekológie a pod.

K filozoficko-etickým príspevkom patrilo predovšetkým vystúpenie D. Fobelovej - Fenomén lásky v hľadaní nových dimenzií duchovnosti, J. Kučírka - Antropocentrizmus a hlbinná ekológia, M. Lapku - Hlbinná ekológia - rozpomínání se na souvislosti, S. Hubíka - Hlbinná ekológia a etika ŽP, F. Kassaya - Harmonizácia človeka so životným prostredím, L. Sabovej - Malé zastavenie sa nad knihou Myslieť ako hora, P. Ničíka - Poznámky k hlbinej ekológii, M. Holečka - Hlbinná ekológia a ochrana stvorenstva.

K sociologickým prístupom možno zaradiť príspevok H. Librovej - Je stotožnení s prírodou jedinou variantou ekologické etiky?, z teológov zaujal najmä J. Dubíny príspevkom Teológia a hlbinná ekológia. Z ekológov pripomíname vystúpenie J. Kleinerta - Zmeny potrebné na trvalú udržateľnosť života a rozvoja, P. Wotavovej - Človek ako partner prírody, R. Geráta - Hlbinná ekológia a ekologická výchova a J. Pagáča - Hlbinná ekológia v činnosti mimovládnej organizácie SZOPK atď.

Konferencia obohatila myšlienkový arzenál nielen jej účastníkov, ale prostredníctvom plánovaného zborníka chce nájsť aj ďalších záujemcov, najmä teoretikov a praktikov v oblasti environmentálnej výchovy a vzdelávania na Slovensku i v Českej republike.

